

بررسی عوامل کالبدی - فضایی در شکل دهی به هویت شهرهای ایرانی - اسلامی

زهرا بابایی فروشانی^۱ ، آرش اربابان اصفهانی^۲

چکیده :

هویت کالبدی از نظر مفهومی با اصطلاحات "شخصیت" و "حس مکان" مترادف است. امروزه موضوع بازناسی هویت و احیای آن به ضرورت مهمی در سیاستگذاری های شهری و تعیین ساختار فرهنگی در شهرها تبدیل شده است. هویت شهر به عنوان شاخص ترین نمود فضایی هویت جامعه عهده دار تبیین ارزش ها ، هنجارها و روابط انسانی در ساخت فضایی شهری است. با گسترش بی ضابطه بسیاری از شهرهای بزرگ و افزایش جمعیت ، تسلط مسئولین شهری نیز به کنترل اوضاع اجتماعی و پرداختن به امور سیمای شهرها و ساماندهی آن ها نیز کمتر از گذشته گردیده و حفظ هویت سیمای بصری شهرها نیز به فراموشی سپرده شده است. یکی از مسائل شهرهای جدید ، بحث هویت شهری در این گونه شهرها است. کم توجهی به ابعاد و عوامل هویت بخش در شهرهای جدید ، باعث ایجاد محیط های مصنوع و تهی از هویت انسانی می گردد. از نتایج این امر ، پایین بودن احساس تعلق مکانی ، همبستگی و مشارکت اجتماعی کاهش انگیزه ساکنان برای ادامه سکونت و تأثیر در عدم تحقق اهداف جمعیتی است. لذا شناخت مؤلفه های هویت بخش به نو شهرها ، بررسی هر شهر جدید به لحاظ برخورداری از این عوامل تحلیل رابطه بین فاکتورهای هویت شهری و میزان تعلق مکانی شهروندان ، شناخت نقاط ضعف و قوت شهرها در این زمینه می تواند به حل بسیاری از مشکلات ناشی از بی هویتی این گونه شهرها کمک نماید. از طرفی استقرار فعالیت های انسان محور ، رفت و آمد پیاده و تعامل چهره به چهره می تواند متنضم بروز حیات مدنی و هویت شهری گردد. در این مقاله نگرش اجمالی به بررسی عوامل کالبدی - فضایی در شکل دهی به هویت شهرهای ایرانی - اسلامی پرداخته شده است.

کلید واژه : ساختار کالبدی - فضایی ، هویت شهری ، پایداری

۱- مقدمه :

تفکر شکل گیری شهرها در دو رویکرد قابل بررسی است. دیدگاهی که به گذشته شهرها و دیدگاهی که به آینده شهرها به مثابه یک الگوی ایده آل دست نیافتند توجه دارد. به عبارتی هویت گذشته شهرها چه بوده است که بر آن اساس الگوواره هایی برای هویت آینده شهرها اندیشید، هویتی که آن ها را به گذشته پیوند دهد (خطیبی، ۱۳۹۲). از آنجایی که "هویت" مجموعه ای از صفات و مشخصاتی است که باعث "شخص" یک فرد یا اجتماع از افراد و جوامع دیگر می گردد، شهر نیز به

^۱ دانشجو کارشناسی ارشد طراحی شهری ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نایین engineer.babaii@gmail.com

^۲ کارشناسی ارشد معماری ، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد نایین arash4ar4@yahoo.com